

Synoda o synodalitě církve

Dne 21. května 2021 vydal Vatikán následující zprávu: „*Ve dnech 8. a 9. října zahájí papež František tříletý synodální proces rozdělený do tří fází, na diecézní, kontinentální a univerzální. Spočívat bude v konzultacích a rozlišování. Vyvrcholí shromážděním Biskupské synody v říjnu 2023 v Římě. Jak zdůrazňuje sekretář Synody, jde o to, aby se do celého procesu více angažoval lid Boží. „Proces rozhodování začíná v církvi vždy nasloucháním, protože jedině tak lze pochopit, jak a kam chce Duch vést církev,“ říká kardinál Mario Grech. Celá zpráva viz:*

„Synodální proces je v podstatě cestou obrácení, jak osobního, tak i komunitního, abychom byli věrnější evangeliu a hlásali jeho radost a zároveň přistoupili na to, že je nutné se změnit a obrátit“ - říká sestra Nathalie Becquart, která je od února podsekretářkou Biskupské synody. Dále pokračuje: „... Cílem synodalnosti je bratrství. Pokud máme ve světě budovat bratrství, jak na to poukazuje papež v encyklice Fratelli Tutti, je potřeba začít nejprve bratrstvím v církvi, shromážděné kolem Krista, který nás vede. Synodální proces má umožnit co největšímu počtu věřících synodální zkušenost a způsobit, aby se církev stále více stávala synodální, totiž církví, která naslouchá. Je k tomu zapotřebí důvěry, že skrze tento proces bude Duch svatý v církvi působit, aby biskupové posílili dialog s Božím lidem. Jde totiž o to, abychom kráčeli společně. Duchovní a laici, mladí a staří, ženy a muži, zapojení do společného rozlišování, což nijak neumenšuje velmi důležitou roli pastýřů, ale vede k naplnění pastýřských úkolů v dialogu se všemi, kdo jsou Božím lidem na cestě“.

Podle těchto prvotních informací chce papež František dosáhnout lepšího uspořádání církve, aby lépe plnila svoje poslání, ke kterému ji Kristus ustanovil.

Církev doporučuje ve svém sociálním učení takové uspořádání společnosti, které jde odspoda nahoru, aby se zapojili všichni (označuje se jako princip subsidiarity). Každé, i nejmenší společenství, se snaží postarat o to, na co mu stačí vlastní síly. Když narazí na problém, který nezvládne, má se obrátit na vyšší společenství. Tak například ve státě je první úrovní obec, která se samostatně stará o své věci. Pokud se nějaká záležitost týká více obcí, pak buď se obce domluví mezi sebou, nebo se obec obrátí na vyšší úroveň, kterou je kraj. A stát řeší úlohy, které překračují obce a kraje. (Ukázkově to vidíme na silnicích: máme místní komunikace, krajské komunikace a státní silnice a dálnice.)

A nyní papež František chce, aby se i uspořádání katolické církve více řídilo tímto principem subsidiarity. **Znamenalo by to, aby se do činnosti církve zapojilo více věřících, protože každý je nositelem Božích darů, které jinak zůstávají mnohdy nevyužity.**

Podívejme se do minulosti a srovnajme dobu před Druhým vatikánským koncilem a dobu pokoncilní. Tato období rozebírá kardinál Vlk v jednom starším článku v Katolickém týdeníku z roku 1998.

Předkoncilní pojetí zjevení a pravd víry charakterizuje „zvěcnění“, jedná se o „nějakou nauku“, „o něco“, co si přečteme nebo naučíme. Podle koncilu je ale zjevení osobní: „Bůh se ve své dobrotě a moudrosti rozhodl zjevit sebe samého a oznámit tajemství své vůle. Tímto zjevením oslovuje neviditelný Bůh ve své veliké lásce lidi jako přátele a stýká se s nimi, aby je pozval a přijal do svého společenství“.

V předkoncilním katechismu se pravilo: „Po seslání Ducha svatého začali apoštolové působit místo Pána Ježíše“. Představa byla následující: když Ježíš odešel do nebe, na zemi zůstali apoštolové.

Všechno dělali apoštolové a Kristovo působení se upozadilo. Přitom Ježíš říká: „Já jsem s vámi po všechny dny“, nebo: „Kde jsou dva nebo tři shromážděni v mém jménu, já jsem uprostřed nich“. Ježíš v těchto výročích nerozlišuje mezi apoštolů a laiky. Tato stará představa o církvi se dá vyjádřit i takto: Kristus odešel, církev má svou neviditelnou hlavu v nebi a tady místo něho konají náměstci. Podle koncilu však v církvi je nezbytná Kristova reálná přítomnost: „*Takové pojetí církve, tj. bez této reálné, živé a působící, byť skryté přítomnosti, má za následek, že církev nebyla chápána jako společenství; kněz nepůsobil v „osobě Krista“ (sv. Pavel), přítomného ve služebnku církve, ale „na jeho místě“. A tak se vytvářela velká vzdálenost mezi nimi a laiky, kteří byli jen „církvi slyšící“ (a mlčící). Církev nebyla společenstvím, ale institucí (z lat. Instituire = ustanovit).“ (Miloslav kardinál Vlk, Perspektivy, listopad 1998).*

Toto pojetí církve známe z Řehole třetího františkánského řádu z roku 1883. „Učící církev“ byl kněz prvního františkánského řádu, ředitel místní skupiny, který všechno rozhodoval, od duchovního vedení po hospodaření s penězi. „Církev slyšící“ byli členové bratrstva, kteří plnili to, co ředitel řekl. **Pokoncilní Řehole SFŘ z roku 1978 dává rozhodování o všech věcech do rukou členů místního bratrského společenství.** Specifická je role duchovního asistenta, kterým bývá většinou kněz prvního františkánského řádu, který se hlavně stará o to, aby život společenství byl v souladu s celou církví. **A tak přemýšlejme o tom, zda náš vyzkoušený model řízení společenství nenabídnout synodě jako možné řízení našich farností. A do října máme možnost popřemýšlet i o dalších věcech, které by řízení církve prospěly.**

Jiří Šenkýř